

Predgovor

Bhagavad-gito, kakršna je sem sprva napisal v obliki, v kakršni je pred vami zdaj. Ko je bila knjiga izdana prvič, je bil izvorni rokopis žal okrnjen na manj kot 400 strani. Knjiga ni imela ilustracij in večina verzov je bila brez razlage. V svojih drugih knjigah — Šrimad-Bhagavatamu, Šri Išopanišadu itd. — zmeraj najprej podam izvorni sanskrtski verz, ta je zatem prečrkovan v latinico, sledijo prevodi posameznih sanskrtskih besed, nato prevod verza in nazadnje komentar. Knjiga je tako zelo avtentična in znanstvena, pomen verzov pa jasno razviden. Pri prvi izdaji sem zato zelo nerad skrajšal izvorni rokopis. Pozneje, ko se je povpraševanje po Bhagavad-giti, kakršna je znatno povečalo, pa so me mnogi učenjaki in bhakte zaprosili, naj knjigo predstavim v njeni izvorni obliki. S to izdajo bralcem predstavljam prvotni rokopis te velike knjige znanja z razlago, kakršno podaja nasledstvo duhovnih učiteljev (parampara), da bi tako utrdil temelje gibanja za zavest Krišne in mu pomagal pri nadaljnjem razvoju.

Gibanje za zavest Krišne je verodostojno, zgodovinsko utemeljeno, naravno in transcendentalno, saj ima za osnovo Bhagavad-gito, kakršna je. Postopoma se uveljavlja kot najbolj priljubljeno gibanje na svetu, še zlasti med mladimi. Zanimanje zanj pa raste tudi med starejšimi. V veliko spodbudo nam je, da očetje in dedi mojih učencev postajajo dosmrtni člani naše velike skupnosti, Mednarodne skupnosti za zavest Krišne. V Los Angelesu so me pogosto obiskovali očetje in matere, ki so mi prišli izraziti hvaležnost, ker po vsem svetu širim gibanje za zavest Krišne. Nekateri od njih so dejali, da ima Amerika veliko srečo, ker sem gibanje osnoval v tej državi. Vendar pa je pravi oče tega gibanja sam Gospod Krišna. Začetki gibanja segajo v davno preteklost, v človeško družbo pa prihaja po nasledstvu duhovnih učiteljev. Če naj bi imel pri tem kakršno koli zaslugo, je ne gre pripisati meni, temveč mojemu večnemu duhovnemu učitelju, njegovi božanski milosti Om Višnupadi Paramahamsi Parivradžakačarji Aštotara-šata Šri Šrimad Bhaktisidhanti Sarasvatiju Gosvamiju Maharadži Prabhupadi. Moja zasluga bi bila lahko le, da sem poskusil predstaviti Bhagavad-gito takšno, kakršna je brez vsakršnih sprememb. Pred to izdajo je Bhagavad-gita izhajala v angleščini večinoma zaradi osebnih ambicij avtorjev. Mi pa poskušamo v Bhagavad-giti, kakršna je seznaniti bralce s poslanstvom Vsevišnje Božanske Osebnosti, Krišne. Naš namen je predstaviti Krišnovo željo, ne pa željo kakega posvetnega umovalca, kakršni so politiki, filozofi in znanstveniki, kajti taki ljudje kljub vsemu drugemu znanju vedo le malo o Krišni. Ko Krišna pravi man-mana bhava mad-bhakto mad-yaji mam namaskuru itn., mi ne trdimo, da se Krišna razlikuje od Svoje duše, kar zatrjujejo nekateri tako imenovani učenjaki. Krišna je absoluten in se zato ne razlikuje od Svojega imena, telesa, lastnosti, zabav itd. Da bi lahko razumeli absolutni položaj Gospoda Krišne, moramo postati Krišnovi bhakte, povezani z nasledstvom duhovnih učiteljev. Tako imenovani učenjaki, politiki, filozofi in svamiji, ki nimajo popolnega znanja o Krišni, poskušajo s svojimi komentarji izgnati Krišno iz Bhagavad-gite oziroma Ga izničiti. Taki neverodostojni komentarji k Bhagavad-giti so znani kot Majavada-bhasya. Gospod Čajtanja nas je posvaril pred njihovimi avtorji in jasno dejal, da vsakdo, kdor poskuša razumeti Bhagavad-gito s stališča filozofije majavade, dela veliko napako. Tak zaveden človek se ne bo znašel na poti duhovnega napredka in se ne bo mogel vrniti domov, k Bogu.

Bhagavad-gito, kakršna je predstavljamo zgolj zato, da bi pogojenim dušam pokazali pot domov, k Bogu. Kadar pride Krišna na ta planet, kar se zgodi enkrat v Brahmovem dnevu oziroma vsakih 8 600 000 000 let, ima vselej isto poslanstvo. O njem govori Bhagavad-gita in doumeti bi ga morali takega, kakršno je, sicer je nesmiselno, da poskušamo razumeti Bhagavad-gito in njenega govornika, Gospoda Krišno. Gospod Krišna je prvič izgovoril Bhagavad-gito bogu Sonca pred nekaj več kot sto milijoni let. To dejstvo moramo sprejeti in na podlagi Krišnovih besed razumeti zgodovinski pomen Bhagavad-gite. Kdor razlaga Bhagavad-gito po svoje, ne upoštevajoč Krišnovo željo, je najbolj grešen. Da bi se zaščitili pred tem grehom, moramo iti po stopinjah Ardžune, prvega učenca Gospoda Krišne, in razumeti, da je Gospod Vsevišnja Božanska Osebnost. To pravilno razumevanje Bhagavad-gite lahko prinese korist celotni družbi, saj vsakomur omogoča

doseči cilj življenja.

Gibanje za zavest Krišne je bistveno za človeško družbo, saj daje ljudem možnost, da dosežejo najvišjo popolnost. Kako lahko to storijo, je v celoti pojasnjeno v Bhagavad-giti. Žal pa posvetni umovalci zlorabljajo Bhagavad-gito, da bi uveljavili svoje demonske ideje in zavedli ljudi s poti pravilnega razumevanja preprostih življenjskih načel. Vsakdo bi moral poznati veličino Boga, Krišne, in naravni položaj živih bitij. Vsi bi se morali zavedati dejstva, da je živo bitje večno služabnik in da je vsakdo, kdor ne služi Krišni, primoran služiti iluziji v obliki treh gun materialne narave ter je večni ujetnik ponavljajočega se rojevanja in umiranja. To velja celo za dozdevno osvobojene majavadije. Znanje iz Bhagavad-gite predstavlja veliko znanost, ki bi jo moralo za lastno dobro poznati sleherno živo bitje.

V današnji dobi kali so ljudje večinoma očarani od Krišnove zunanje energije, zato jih slepi prepričanje, da jih bo materialno udobje osrečilo. Ne vedo, da je materialna ali zunanja energija zelo močna in da nas s svojimi strogimi zakoni vse trdno veže. Živo bitje je delec Gospoda, zato je njegovo naravno opravilo služenje Gospodu. Samo to ga lahko osreči. Pod vplivom iluzije ljudje na različne načine zadovoljujejo čute, vendar jim to nikoli ne bo prineslo sreče. Namesto da poskušajo zadovoljiti svoje čute, bi morali zadovoljiti čute Gospoda, kar je najvišja popolnost življenja. Gospod to želi in zahteva od nas. Vsi bi morali razumeti to ključno sporočilo Bhagavad-gite. Gibanje za zavest Krišne ga oznanja po vsem svetu, in ker ne izkrivljamo vsebine Bhagavad-gite, bi se moral vsakdo, kdor želi imeti korist od preučevanja te knjige, obrniti na nas. Pomagali mu bomo praktično razumeti Bhagavad-gito pod Gospodovim neposrednim vodstvom. Upamo, da bodo imeli ljudje od preučevanja Bhagavad-gite, kakršna je kar največjo korist, in četudi le eden med njimi postane Gospodov čisti bhakta, bo naš trud poplačan.

12. maj 1971
Sydney, Avstralija

A. C. Bhaktivedanta Swami

Uvod

om ajnana-timirandhasya jnananjana-salakaya
caksur unmilitam yena tasmai sri-gurave namah

sri-caitanya-mano-'bhistam sthapitam yena bhū-tale
svayam rupah kada mahyam dadati sva-padantikam

Rodil sem se v temi najgloblje nevednosti, duhovni učitelj pa me je razsvetlil z baklo znanja, zato se mu spoštljivo priklanjam.

Kdaj me bo Šrila Rupa Gosvami, ki je v materialnem svetu osnoval gibanje za izpolnitev želje Gospoda Čajtanje, sprejel v zavetje svojih lotosovih stopal?

vande 'ham sri-guroh sri-yuta-pada-kalam sri-gurun vaisnavams ca
sri-rupam sagrajam saha-gana-raghunathanvitam tam sa-jivam
sadvaitam savadhutam parijana-sahitam krsna-caitanya-devam
sri-radha-krsna-padan saha-gana-lalita-sri-visakhanvitams ca

Spoštljivo se priklanjam lotosovim stopalom svojega duhovnega učitelja in stopalom vseh vajšnav. Spoštljivo se priklanjam lotosovim stopalom Šrila Rupe Gosvamija, lotosovim stopalom njegovega starejšega brata Sanatane Gosvamija ter lotosovim stopalom Raghunathe Dase, Raghunathe Bhate, Gopale Bhate in Šrila Džive Gosvamija. Spoštljivo se priklanjam Gospodu Krišni Čajtanji, Gospodu Nitjanandi, Advajti Ačarji, Gadadhari, Šrivasi in njihovim spremljevalcem. Spoštljivo se priklanjam Šrimati Radharani in Šri Krišni ter Njunima spremljevalkama Šri Laliti in Višakhi.

he krsna karuna-sindho dina-bandho jagat-pate
gopesa gopika-kanta radha-kanta namo 'stu te

O dragi Krišna, Ti si prijatelj nesrečnih in izvor stvarstva. Gospodar vseh gopi si in ljubimec Radharani. Spoštljivo se Ti priklanjam.

tapta-kancana-gaurangi radhe vrndavesvari
vrsabhanu-sute devi pranamami hari-priye

Spoštljivo se priklanjam Tebi, Radharani, kraljica Vrindavane, ki imaš polt, sijajno kakor topljeno zlato. O hči kralja Vrišabhanuja, zelo si draga Gospodu Krišni.

vancha-kalpatarubhyas ca krpa-sindhubhya eva ca
patitanam pavanebhyo vaisnavebhyo namo namah

Vajšnave, Gospodovi bhakte, so kakor drevesa želja, saj lahko izpolnijo želje vsakogar. Polni so usmiljenja do padlih duš, zato se jim spoštljivo priklanjam.

sri-krsna-caitanya prabhu-nityananda
sri-advaita gadadhara srivasadi-gaura-bhakta-vrnda

Spoštljivo se priklanjam Šri Čajtanji, Prabhuju Nitjanandi, Šri Advajti, Gadadhari, Šrivasi in vsem drugim, ki gredo po poti vdanega služenja.

Hare Krišna, Hare Krišna, Krišna Krišna, Hare Hare
Hare Rama, Hare Rama, Rama Rama, Hare Hare

Bhagavad-gita je znana tudi kot Gitopanišada. Je ena najpomembnejših Upanišad in razodeva bistvo vedskega znanja. Ker obstaja v angleščini že veliko komentarjev h Bhagavad-giti, bi utegnil kdo vprašati, čemu nam bo še eden. Pa naj pojasnim, zakaj je potrebna izdaja, ki je pred vami. Nedavno me je v Ameriki neka gospa prosila, naj ji priporočim kakšen angleški prevod Bhagavad-gite. Čeprav so v Ameriki na voljo številne angleške izdaje Bhagavad-gite, nisem ne tam ne v Indiji videl ene same, ki bi bila avtoritativna v pravem pomenu besede, saj so komentatorji večinoma zgolj izrazili lastno mnenje, ne da bi se dotaknili duha Bhagavad-gite, kakršna je.

O duhu Bhagavad-gite govori Gita sama. Če na primer jemljemo zdravilo, se moramo pri tem držati priloženih navodil. Ne moremo ga jemati, kakor nas je volja ali pa po nasvetu prijatelja. Zdravilo je treba jemati, kot je predpisano na priloženih navodilih ali pa kakor nam naroči zdravnik. Podobno velja tudi za Bhagavad-gito — sprejeti in razumeti jo moramo takšno, kot jo podaja sam govornik. Bhagavad-gito je izgovoril Gospod Šri Krišna, ki je na sleherni strani Bhagavad-gite imenovan Vsevišnja Božanska Osebnost, Bhagavan. Beseda bhagavan lahko označuje katerega koli mogočnega človeka ali polboga in tudi tukaj izraža, da je Gospod Šri Krišna velika osebnost, obenem pa se moramo zavedati, da je Krišna Vsevišnja Božanska Osebnost. To potrjujejo vsi veliki ačarje (duhovni učitelji): Šankaračarja, Ramanudžačarja, Madhvačarja, Nimbarka Svami, Šri Čajtanja Mahaprabhu in mnogi drugi priznani indijski poznavalci Ved. Gospod v Bhagavad-giti tudi sam potrjuje, da je Vsevišnja Božanska Osebnost, Brahma-samhita in vse Purane, predvsem Šrimad-Bhagavatam, znan tudi kot Bhagavata Purana, pa Ga prav tako priznavajo za takšnega (krsnas tu bhagavan svayam). Bhagavad-gito moramo zato razumeti tako, kot nas uči sam Gospod, Vsevišnja Božanska Osebnost.

V četrtem poglavju Gite (4.1-3) Gospod pravi:

imam vivasvate yogam proktavan aham avyayam
vivasvan manave praha manur iksvakave 'bravit
evam parampara-praptam imam rajarsayo viduh
sa kaleneha mahata yogo nastah parantapa
sa evayam maya te 'dya yogah proktah puratanah
bhakto 'si me sakha ceti rahasyam hy etad uttamam

Gospod razlaga Ardžuni, da je o tem sistemu joge, o Bhagavad-giti, najprej poučil boga Sonca, bog Sonca je to znanje predal Manuju, Manu pa Ikšvakuju. Tako se je nauk o jogi prenašal po nasledstvu duhovnih učiteljev, od učitelja do učenca. Ker pa se je to znanje sčasoma izgubilo, ga Gospod znova razkriva, tokrat Ardžuni na bojišču na Kurukšetri.

Gospod pravi Ardžuni, da mu razkriva to največjo skrivnost, ker je Ardžuna Njegov bhakta in prijatelj. Jasno je torej, da je Bhagavad-gita posebej namenjena Gospodovemu bhakti. Transcendentalisti so treh vrst: gjaniji (impersonalisti), jogiji (meditativni mistiki) in bhakte (Gospodovi vdani služabniki). Gospod tukaj jasno pravi Ardžuni, da ga postavlja za prvi člen novega nasledstva duhovnih učiteljev (parampara), saj je bilo staro nasledstvo prekinjeno. Gospod se je zato odločil začeti novo nasledstvo, po katerem naj bi se prenašalo isto znanje, kot ga je učil bog Sonca. Želel je tudi, da Ardžuna znova razširi ta nauk po svetu in s primerom pokaže, kako je treba razumeti Bhagavad-gito. Gospod Krišna je torej Ardžuni izgovoril Bhagavad-gito predvsem zato, ker je bil Ardžuna Njegov bhakta, Njegov neposredni učenec in drag prijatelj. Bhagavad-gito zato najlaže razume človek, ki ima podobne lastnosti kot Ardžuna. Biti mora bhakta, kar pomeni, da mora imeti neposreden odnos z Gospodom. Kdor postane bhakta Gospoda Krišne, se neposredno poveže z Gospodom. To je zelo obširna tema, na kratko pa lahko povemo, da bhakto veže z Vsevišnjim Gospodom eden od naslednjih petih odnosov:

1. pasivni odnos

2. aktivni odnos (odnos služenja Gospodu)
3. prijateljski odnos
4. starševski odnos
5. ljubezenski odnos

Ardžuna je imel z Gospodom prijateljski odnos. Med njunim prijateljstvom in prijateljstvom v materialnem svetu je seveda ogromna razlika. Krišno in Ardžuno je vezalo transcendentalno prijateljstvo, kakršnega ne more biti deležen vsakdo. Seveda pa ima vsakdo edinstven odnos z Gospodom in ta odnos obudi, ko doseže popolnost v vdanem služenju. V svojem zdajšnjem stanju se ne spominjamo niti Vsevišnjega Gospoda niti svojega odnosa z Njim, pa vendar ima vsako od nešteti živih bitij več en odnos z Gospodom. Temu odnosu pravimo svarupa. Z vdanim služenjem Gospodu lahko svojo svarupo obudimo in tako dosežemo svarupa-sidhi, stopnjo popolnosti, na kateri se znova zavedamo svojega naravnega položaja. Ardžuna je bil torej bhakta, ki je imel z Vsevišnjim Gospodom prijateljski odnos.

Pobliže si moramo pogledati tudi, kako je Ardžuna sprejel Bhagavad-gito. To je razvidno iz desetega poglavja (10.12-14):

arjuna uvaca
param brahma param dhama pavitram paramam bhavan
purusam sasvatam divyam adi-devam ajam vibhum

ahus tvam rsayah sarve devarsir naradas tatha
asito devalo vyasah svayam caiva bravisi me

sarvam etad rtam manye yan mam vadasi kesava
na hi te bhagavan vyaktim vidur deva na danavah

»Ardžuna je rekel: Ti si Vsevišnja Božanska Osebnost, najvišje prebivališče, najčistejši in Absolutna Resnica. Večna, transcendentalna, izvorna oseba si, nerojena in največja. Vsi veliki modreci, kot so Narada, Asita, Devala in Vjasa, potrjujejo to resnico, zdaj pa mi jo razodevaš tudi Ti sam. O Krišna, vse, kar si mi povedal, v celoti sprejemam kot resnično. Niti polbogovi niti demoni, o Gospod, Te ne morejo doumeti.«

Ko je Ardžuna slišal Bhagavad-gito, je Krišno, Vsevišnjo Božansko Osebnost, priznal za param brahmo, Vrhovni Brahman. Vsako živo bitje je Brahman, vrhovno živo bitje, Vsevišnja Božanska Osebnost, pa je Vrhovni Brahman. Ardžuna je potem dejal, da je Krišna param dhama (najvišje počivališče oziroma prebivališče vsega), pavitram (čist oziroma neomadeževan z materialno energijo), puruṣam (vrhovni uživalec), śaśvatam (večen), divyam (transcendentalen), adi-devam (Vsevišnja Božanska Osebnost), adžam (nerojen) in vibhum (največji).

Morda kdo poreče, da je želel Ardžuna s temi besedami samo laskati svojemu prijatelju Krišni. Da bi Ardžuna razpršil tovrstne dvome bralcev Bhagavad-gite, je v naslednjem verzu podkrepil svoje besede povečevanja in dejal, da poleg njega priznavajo Krišno za Vsevišnjo Božansko Osebnost tudi veliki modreci Narada, Asita, Devala, Vjasadeva in drugi. Te velike osebnosti oznanjajo vedsko znanje, kakor so ga pojasnili predhodni ačarje. Zato Ardžuna pravi, da ima vsako Krišnovo besedo za popolno. Sarvam etad rtam manye: »Vse, kar si mi povedal, sprejemam kot resnično.« Dodaja še, da je Gospoda zelo težko doumeti kot osebo in da Ga ne poznajo niti veliki polbogovi. Z drugimi besedami, Gospoda ne morejo doumeti niti bitja, ki presegajo ljudi. Kako naj potem Šri Krišno razume navaden človek, ki ni Njegov bhakta?

Bhagavad-giti bi morali zato prisluhni z vdanostjo. Ne bi smeli misliti, da smo enaki Krišni, pa tudi ne, da je Krišna zgolj velika ali celo samo navadna osebnost. Gospod Šri Krišna je Vsevišnja Božanska Osebnost. Ob besedah Bhagavad-gite oziroma besedah Ardžune (človeka, ki poskuša razumeti Bhagavad-gito) bi morali Krišno vsaj teoretično priznati za Vsevišnjo Božansko Osebnost, kajti s takim ponižnim pristopom bomo lahko razumeli Bhagavad-gito. Kdor Bhagavad-gite ne bere v ponižnem duhu, jo bo zelo težko razumel, kajti njeno sporočilo je velika skrivnost.

Kaj je pravzaprav Bhagavad-gita? To je knjiga, katere namen je rešiti človeštvo iz teme materialnega bivanja. Vsakdo od nas se sooča s težavami, kar se je zgodilo tudi Ardžuni, ko se je bil primoran bojevati v bitki na Kurukšetri. Ker se je predal Šri Krišni, Mu je Gospod razodel Bhagavad-gito. Materialni svet je izvor tesnobe za vsakogar, ne samo za Ardžuno. Obstajamo v območju neobstoječega, vendar se zaradi tega ne bi smeli čutiti ogrožene, saj smo večni. Nekako smo se pač znašli v okolju, ki je asat. Asat pomeni tisto, kar ne obstaja.

Med ljudmi, ki trpijo v tem svetu, je le malo takih, ki dejansko poskušajo izvedeti, kdo so, zakaj so se znašli v težkem položaju in tako dalje. Dokler se človek ne predrami in se ne začne spraševati, zakaj trpi, dokler ne uvidi, da noče trpeti, temveč da bi se rad rešil vsega trpljenja, ga ne moremo imeti za človeka v polnem pomenu besede. Pravi človek postane šele, ko si začne postavljati taka vprašanja. Brahma-sutra pravi temu vpraševanju brahma-džigjasa. Athato brahma-džigjasa. Če se ne sprašujemo o naravi Absoluta, je vse, kar počnemo, brez vrednosti. Bhagavad-gito lahko zato razume le tisti, ki se je začel spraševati, zakaj trpi, od kod je prišel in kam bo odšel po smrti. Tak iskren človek bi moral tudi globoko spoštovati Vsevišnjo Božansko Osebnost. Ardžuna je izpolnjeval vse te pogoje.

Gospod Krišna pride v materialni svet posebej zato, da bi ljudi spomnil na pravi cilj življenja, na katerega so pozabili. Med mnogimi tako prebujenimi jih je le nekaj, ki zares začenjajo doumevati svojo pravo naravo. Bhagavad-gita je namenjena prav njim. Pravzaprav smo vsi žrtve nevednosti, vendar pa je Gospod zelo milosten do živih bitij, predvsem do ljudi, in zato je izgovoril Bhagavad-gito ter tako poučil Svojega prijatelja Ardžuno.

Ker je Ardžuna prijatelj Gospoda Krišne, je onstran nevednosti. Na bojišču Kurukšetre se je znašel pod njenim vplivom samo zato, da bi Gospoda Krišno vprašal o življenjskih težavah. Gospod je imel tako priložnost, da za dobro bodočih rodov odgovori na njegova vprašanja in ljudi pouči, kako naj delujejo, da bodo dosegli popolnost življenja.

Bhagavad-gita osvetljuje pet temeljnih resnic. Najvišja med njimi je Bog. Poleg uvodne razlage znanosti o Bogu opisuje tudi naravni položaj živega bitja, džive. Obstajajo išvara, upravitelj, in džive, živa bitja, ki so pod Njegovo upravo. Če živo bitje trdi, da je svobodno in da ni pod nikogaršnjo upravo, je noro. V vsakem pogledu je nadzorovano, vsaj dokler je v pogojenem stanju. Poleg išvare (vrhovnega upravitelja) in dživ (upravljanih živih bitij) Bhagavad-gita obravnava še prakriti (materialno naravo), čas (trajanje materialnega stvarstva oziroma materialne narave v pojavnih oblikah) in karmo (delovanje). V materialnem stvarstvu so vsa živa bitja dejavna. Iz Bhagavad-gite se torej naučimo, kdo je Bog, kdo so živa bitja, kaj je materialno stvarstvo in kako je pod vplivom časa ter kaj so dejavnosti živih bitij.

Iz Bhagavad-gite je jasno, da je med petimi temeljnimi resnicami najvišji Vrhovni Bog ali Krišna (imenujemo Ga lahko tudi Brahman, vrhovni upravitelj ali Paramatma). Živa bitja so po naravi enaka vrhovnemu upravitelju. Gospod se razlikuje od njih po tem, da nadzoruje delovanje celotne materialne narave, kar je pojasnjeno v Bhagavad-giti. Materialna narava ni neodvisna, temveč je pod nadzorom Vsevišnjega Gospoda. Mayadhyaksena prakrtih suyate sa-caracaram: »Materialna narava deluje pod Mojim nadzorom,« pravi Gospod Krišna. Kadar smo priča osupljivim dogodkom v materialni naravi, bi se morali zavedati, da je v ozadju nekdo, ki materialno naravo upravlja. Brez

Njegovega vodstva ne bi moglo nič nastati. Otročje je misliti, da je svet brez upravitelja. Otrok je na primer ves osupel, ko vidi, da se avtomobil premika, ne da bi ga vlekel konj ali kakšna druga vprežna žival, odrasel človek pa ve, da se avtomobil premika zato, ker je v njem motor, ki ga upravlja voznik. Vsevišnji Gospod je podoben vozniku avtomobila in upravlja vse, kar obstaja.

V Bhagavad-giti je opisano, da so džive ali živa bitja Gospodovi sestavni delci. Tako kot je delec zlata tudi sam zlato in kakor je kaplja morske vode slana kot ocean, imamo živa bitja kot delci vrhovnega upravitelja, išvare ali Bhagavana, Gospoda Šri Krišne, vse lastnosti Vsevišnjega Gospoda. Ker pa smo neznatni, podrejeni išvare, imamo te lastnosti v neznatni meri. Težnja po nadzorovanju materialne narave — ki se dandanes odraža v želji, da zavlada vesolju oziroma planetom v njem — je v nas zato, ker je prisotna tudi v Krišni. Čeprav bi radi upravljali materialno naravo, pa je dejstvo, da nismo vrhovni upravitelji. To je razloženo v Bhagavad-giti.

Kaj pa je materialna narava? Bhagavad-gita odgovarja tudi na to vprašanje in pojasnjuje, da je materialna narava nižja prakriti ali nižja narava. Živa bitja so opisana kot višja prakriti. Prakriti, naj bo višja ali pa nižja, je zmeraj nadzorovana. Predstavlja ženski princip in je pod nadzorom Gospoda, kakor je žena pod nadzorom moža. Zmeraj je podrejena Gospodu. Tako živa bitja kot materialna narava so torej pod upravo Vsevišnjega. Kot uči Gita, so živa bitja prakriti, čeprav so sestavni delci Vsevišnjega Gospoda. O tem jasno govori sedmo poglavje. *Apareyam itas tv anyam prakrtim viddhi me param / jiva-bhutam*: »Materialna narava je Moja nižja prakriti, poleg nje pa obstaja še ena prakriti — dživa-bhutam ali živo bitje.«

Materialno naravo sestavljajo tri gune: vrlina, strast in nevednost, nad njimi pa je večni čas. Ob vzajemnem delovanju gun pride pod vplivom časa do dejavnosti ali karme. Živa bitja so dejavna že od vekomaj in zaradi svojih dejanj uživajo ali trpijo. Če si na primer poslovnež s trdim delom nakopiči veliko denarja, bo užival. Če denar v kupčiji izgubi, pa bo trpel. Podobno nam naše delovanje na vsakem področju življenja prinese uživanje ali trpljenje. Temu pravimo karma. Bhagavad-gita torej opisuje išvaro (Vsevišnjega Gospoda), dživo (živo bitje), prakriti (naravo), kalo (večni čas) in karmo (delovanje). Gospod, živa bitja, materialna narava in čas so večni. Čeprav je prakriti večna, pa obstaja v zaznavni obliki le določen čas. Nekateri filozofi zato pravijo, da je materialna narava nestvarna, vendar po vajšnavski filozofiji, filozofiji Bhagavad-gite, to ne drži. Pojavni svet ni nestvaren. Dejanski je, vendar začasen. Primerjamo ga lahko z oblaki, ki se v deževni dobi pojavijo na nebu in zalivajo žitna polja. Ko je deževne dobe konec, se oblaki razkadajo, rastlinje, ki ga je hranil dež, pa se posuši. Na podoben način tudi materialni svet v določenih intervalih nastane, nekaj časa obstaja in nazadnje izgine. Tako deluje prakriti. Ta cikel se ponavlja večno, torej je prakriti večna in ni nestvarna. Gospod ji pravi »Moja prakriti«. Materialna narava je Gospodova ločena energija. Tudi živa bitja so energija Vsevišnjega Gospoda, le da niso ločena od Njega, temveč so večno povezana z Njim. Gospod, živa bitja, materialna narava in čas so torej večni. Karma, peti element, pa ni večna, čeprav njene posledice izkušamo že zelo dolgo. Naše delovanje nam že od vekomaj prinaša uživanje in trpljenje, vendar pa imamo možnost, da sadove svoje karme oziroma delovanja spremenimo. Koliko lahko vplivamo nanje, je odvisno od tega, kolikšno je naše znanje. Vsi delujemo na različne načine, ne vemo pa, kako bi morali delovati, da bi se rešili iz kroga dejanj in njihovih posledic. Bhagavad-gita nas poučuje tudi o tem.

Vsevišnji Gospod, išvara, ima vrhovno zavest. Živa bitja, džive, so kot sestavni delci Vsevišnjega Gospoda prav tako zavestna. Živo bitje in materialna narava sta opisana kot prakriti, Gospodova energija. Razlikujeta se po tem, da dživa ima zavest, materialna narava pa ne. Dživa-prakriti zato velja za višjo, saj so džive zavestne, kakor je zavesten Gospod. Gospodova zavest je vrhovna, ne bi pa smeli misliti, da je taka tudi zavest džive, živega bitja. Živo bitje nima vrhovne zavesti niti na stopnji najvišje popolnosti. Teorija, po kateri je to mogoče, je napačna. Živo bitje sicer je zavestno, nima pa absolutne oziroma vrhovne zavesti.

O razliki med dživo in išvaro govori trinajsto poglavje Bhagavad-gite. Gospod je kšetragna in je zavesten, kakor je zavestno živo bitje, toda živo bitje se zaveda samo svojega telesa, medtem ko se Gospod zaveda vseh teles. Ker prebiva v srcih vseh živih bitij, pozna želje vsake džive. Tega ne bi smeli pozabiti. V trinajstem poglavju je pojasnjeno tudi, da Vsevišnji Gospod, Paramatma, prebiva kot išvara ali upravitelj v srcu vsakogar in usmerja živo bitje tako, da to deluje v skladu s svojimi preteklimi željami, na katere je pozabilo. Živo bitje se odloči delovati na določen način, potem pa se ujame v krog svojih dejanj in njihovih posledic (v krog karme). Ko zapusti eno telo, dobi drugo, kakor bi sleklo eno oblačilo in se odelo v drugo. Ko se tako seli, trpi posledice svojih preteklih dejanj. Svojo karmo pa lahko spremeni, če se dvigne do gune vrline in spozna, kako mora delovati. To pomeni, da karma ni večna. Zato je rečeno, da so štirje od petih elementov (išvara, dživa, prakriti in kala) večni, karma pa ne.

Vrhovno zavestni išvara in živo bitje sta si podobna po tem, da imata oba transcendentalno zavest. Zavest ne nastane s spajanjem materialnih elementov. Ta razlaga je napačna. Bhagavad-gita ne podpira teorije, po kateri se zavest poraja na določeni stopnji razvoja materije. Zavest živega bitja lahko pride pod vpliv materialnih okoliščin in se zato zdi materialna, kakor je svetloba, ki prihaja skozi obarvano steklo, navidezno obarvana. Na Gospodovo zavest pa materialna energija nima vpliva. Gospod Krišna pravi mayadhyaksena prakrtih. Ko sestopi v materialni svet, Njegova zavest ni pod vplivom materije. Če bi bila, Gospod ne bi bil sposoben govoriti o transcendentalnih temah, o kakršnih govori v Bhagavad-giti. Transcendentalnega sveta ni mogoče opisati z zavestjo, ki je pod vplivom materialne energije. Gospod torej ni onečiščen z materijo, naša zavest pa je v tem trenutku nečista. Bhagavad-gita zato uči, da jo moramo očistiti. Če bomo delovali s čisto zavestjo, bomo srečni. Delovanja nam ni treba opustiti, temveč ga moramo le očistiti. Tako delovanje se imenuje bhakti in kljub navidezni običajnosti ni pod vplivom materialne energije. Nepoučenemu se lahko zdi, da bhakta deluje kakor navaden človek, toda tak nevednež se ne zaveda, da delovanje bhakt in Gospoda ni oskrunjeno z nečisto, materialno zavestjo. Njihovo delovanje je onstran treh gun materialne narave. Ne smemo pa pozabiti, da je naša zavest v tem trenutku še vedno nečista.

Dokler je živo bitje pod vplivom materije, je v pogojenem stanju, v katerem ga slepi prepričanje, da je proizvod materialne narave. Takšna miselnost se imenuje lažni ego. Kdor je povsem prevzet od telesnega pojmovanja življenja, ne more razumeti svojega položaja. Krišna je izgovoril Bhagavad-gito, da bi Ardžuno rešil takega pojmovanja. Telesnega pojmovanja življenja bi se morali znebiti; to je prva dolžnost transcendentalista. Kdor želi doseči osvoboditev, mora najprej spoznati, da se razlikuje od materialnega telesa. Osvoboditev (mukti) je stanje, v katerem živo bitje nima več materialne zavesti. To potrjuje Šrimad-Bhagavatam, kjer je rečeno: muktir hitvanyatha-rupam svarupena vyavasthitih — doseči mukti pomeni osvoboditi se nečiste, materialne zavesti in razviti čisto zavest. Namen vseh navodil Bhagavad-gite je, da obudijo to čisto zavest, zato Krišna na koncu sprašuje Ardžuno, če je njegova zavest zdaj čista. Čisto zavest ima tisti, ki deluje po Gospodovih navodilih. Živo bitje že ima zavest, saj je Gospodov sestavni delec, vendar se lahko zgodi, da pride pod vpliv gun materialne narave. Gospod pa je Vsevišnji, zato nikoli ne pride pod njihov vpliv. V tem je razlika med Njim in majhnimi individualnimi dušami.

Kaj pa je zavest? To je zavedanje lastnega jaza. In kdo je ta »jaz«? Človeku z nečisto zavestjo »jaz« pomeni »Jaz sem gospodar in uživalec vsega, kar me obdaja.« Materialni svet obstaja zato, ker vsako živo bitje misli, da je gospodar in stvarnik. Za materialno zavest sta značilni dve pojmovanji: »Jaz sem stvarnik« in »Jaz sem uživalec«. Stvarnik in uživalec je v resnici Vsevišnji Gospod. Živo bitje kot Njegov sestavni delec ni niti stvarnik niti uživalec, temveč Njegov služabnik. Primerjamo ga lahko s strojnim delom, ki služi celotnemu stroju, ali z pa delom telesa, ki služi telesu kot celoti. Roke, noge, oči itn. so deli telesa, vendar vsi delajo za želodec. Z nogami hodimo, z rokami dajemo hrano v usta, z zobmi žvečimo — vsi deli telesa delujejo za zadovoljstvo želodca, kajti želodec je organ, prek katerega se hrani ves organizem, zato dobi vso hrano. Drevo raste, če zalivamo njegove korenine, telo pa je zdravo, če priskrbimo hrano želodcu. Da bi bili vsi deli telesa zdravi, morajo

delati za želodec. Podobno moramo mi, živa bitja, podrejena Vsevišnjemu Gospodu, zadovoljiti Gospoda, kajti On je uživalec in stvarnik. To nam bo prineslo korist, kakor imajo od hrane v želodcu korist tudi vsi drugi deli telesa. Če prsti poskušajo sami uživati hrano, namesto da bi jo dali želodcu, ne bodo uspešni. Glavni stvarnik in vrhovni uživalec je Vsevišnji Gospod, živa bitja pa bi Mu morala služiti. Tako bodo tudi sama uživala. Odnos med Gospodom in živim bitjem je kakor odnos med gospodarjem in služabnikom. Če je gospodar popolnoma zadovoljen, je zadovoljen tudi služabnik. Živo bitje bi zato moralo zadovoljiti Vsevišnjega Gospoda, ki je ustvaril ta svet, tudi če si kot Gospodov delec samo želi biti stvarnik in uživalec materialnega sveta.

Bhagavad-gita uči, da popolno celoto, Vrhovno Absolutno Resnico, sestavljajo vrhovni upravitelj, upravljana živa bitja, pojavni svet, večni čas in dejavnosti, ter podrobno opisuje vsakega od teh elementov. Popolna celota, Vrhovna Absolutna Resnica, je popolna Božanska Osebnost, Šri Krišna. Celotno stvarstvo je pojavna oblika Njegovih energij. On je popolna celota.

Gita pojasnjuje tudi, da je brezosebni Brahman prav tako podrejen popolni Vrhovni Osebi (brahmano hi pratisthaham). Brahman je določeneje opisan v Brahma-sutri, kjer se primerja s sončnimi žarki. Brezosebni Brahman je bleščeči sijaj, ki se širi iz Vsevišnje Božanske Osebnosti. Spoznanje brezosebnega Brahmana in spoznanje Paramatme sta nepopolni spoznanji Absolutne Resnice. Nad njima je spoznanje Vsevišnje Božanske Osebnosti, Puruṣotame, kar je razloženo v petnajstem poglavju. Vsevišnja Božanska Osebnost je sač-čid-ananda-vigraha. Brahma-samhita se začneja z besedami isvarah paramah krsnah sac-cid-ananda-vigrahah / anadir adir govindah sarva-karana-karanam — »Govinda, Krišna, je vzrok vseh vzrokov. Je prvobitni vzrok, utelešenje večnosti, vednosti in blaženosti.« Če spoznamo brezosebni Brahman, spoznamo Gospodov prvi aspekt, sat ali večnost. Kdor spozna Paramatmo, spozna Njegova aspekta sat in čit, večnost in vednost. Spoznanje Božanske Osebnosti, Krišne, pa obsega spoznanje vseh transcendentalnih aspektov Absolutne Resnice: sat, čit in anande (večnosti, vednosti in blaženosti).

Nespametni ljudje mislijo, da je Absolutna Resnica brezosebna, v resnici pa je transcendentalna oseba, kar potrjujejo vsi vedski spisi. Nityo nityanam cetanas cetananam (Katha Upanišada 2.2.13). Kakor smo vsa individualna živa bitja osebe, je tudi Vrhovna Absolutna Resnica oseba. Spoznanje Božanske Osebnosti je popolno spoznanje vseh transcendentalnih aspektov Absoluta, tudi Njegove podobe. Popolna celota ni brezoblična. Če bi bil Absolut brez oblike ali pa bi bil v katerem koli pogledu manj popoln od Svojega stvarstva, ne bi mogel biti popolna celota. Popolna celota mora obsegati vse, kar je v okviru naše zaznave, pa tudi vse, kar jo presega, sicer ni popolna.

Popolna celota, Božanska Osebnost, Šri Krišna, ima brezmejno moči (parasya saktir vividhaiva sruyate) in Bhagavad-gita opisuje tudi, kako deluje prek njih. Pojavni oziroma materialni svet, v katerem bivamo, je sam zase prav tako popolna celota. Po filozofiji sankhje je štiriindvajset elementov, ki začasno obstajajo v obliki materialnega vesolja, ustvarjenih tako, da proizvajajo vse potrebno za vzdrževanje vesolja. Potrebna ni nobena dodatna oskrba. Čas trajanja vesolja je določen z energijo vrhovne celote, in ko se ta čas izteče, je začasno stvarstvo po popolnem načrtu popolnega uničeno. Majhne popolne enote, živa bitja, imajo vse možnosti, da spoznajo popolnega. Vsakršna nepopolnost, ki jo zaznavajo, je zgolj posledica njihovega nepopolnega znanja o popolnem. Bhagavad-gita torej vsebuje popolno vedsko znanje.

Vedsko znanje je popolno in absolutno in hindujci ga sprejemajo kot takega. Na primer: po smrti, vedskih spisih, se mora človek okopati in se tako očistiti, če se dotakne živalskega blata, obenem pa je kravje blato v Vedah opisano kot očiščevalno sredstvo. Na videz je to protislovje, pa vendar hindujci sprejemajo obe izjavi kot resnični, saj prihajata iz Ved. Kdor ju upošteva, nikakor ne bo ravnal narobe. Sodobna znanost je dokazala, da ima kravje blato res antiseptične lastnosti. Vedsko znanje je torej popolno, in ker je brez napak, ne bi smeli dvomiti o njem. Bistvo vsega vedskega znanja najdemo v Bhagavad-giti.

Vedsko znanje ni rezultat raziskav. Naše raziskovalno delo je nepopolno, saj imamo nepopolna čutila. Popolno znanje je tisto, ki sestopa po nasledstvu duhovnih učiteljev (parampara), kot je opisano v Bhagavad-giti. To znanje bi si morali pridobiti iz pravega vira, iz nasledstva duhovnih učiteljev, ki se začneja s samim Gospodom. Ardžuna, ki ga je Gospod Šri Krišna osebno poučil, je sprejel vse, kar mu je povedal Gospod. Ne bi smeli upoštevati samo enega dela Bhagavad-gite, preostanek pa zavrniti. Bhagavad-gito moramo sprejeti v celoti in je ne smemo po svoje razlagati ali pa kakor koli posegati v njeno vsebino. Gito je treba brati kot spis, ki najbolj dovršeno podaja vedsko znanje. Vedsko znanje je transcendentalno, saj ga je izvorno razodel sam Gospod. Gospodove besede se imenujejo apaurušeja, kar pomeni, da niso besede navadnega človeka iz materialnega sveta. Tak človek ima štiri pomanjkljivosti: (1) zagotovo dela napake, (2) nenehno je pod vplivom iluzije, (3) rad vara in (4) je omejen z nepopolnimi čuti. Zaradi teh lastnosti ne more podati popolnega znanja o vsepričujočem Gospodu.

Vedsko znanje ne prihaja od takih nepopolnih živih bitij, temveč od samega Gospoda. Ta ga je najprej razodel v srcu Brahmi, prvemu ustvarjenemu živemu bitju, Brahma pa je potem to isto znanje predal svojim sinovom in učencem. Gospod je purnam, popoln v vsakem pogledu, in ni podrejen zakonom materialne narave. Vedeti moramo, da je Gospod lastnik vsega v vesolju in prvotni stvarnik, stvarnik Brahme. Brahma je včasih imenovan pitamaha, ded, ker pa ga je ustvaril Gospod, se Ardžuna v enajstem poglavju obrača na Gospoda z besedo prapitamaha.

Človek si ne bi smel ničesar lastiti, temveč bi moral biti zadovoljen s tistim, kar mu je namenil Gospod. Obstaja mnogo primerov, iz katerih se lahko naučimo, kako uporabiti, kar smo dobili od Gospoda. Na začetku Bhagavad-gite, na primer, se je Ardžuna odločil, da se ne bo bojeval v bitki na Kurukšetri. Gospodu je dejal, da ne bi mogel živeti v kraljestvu, če bi pobil svoje sorodnike. Njegovo razmišljanje je bilo osnovano na telesnem pojmovanju življenja, kajti enačil se je s telesom, pa tudi svoje brate, nečake, svake, dede in druge sorodnike je videl samo v odnosu do svojega telesa. Zadovoljiti je želel torej telo. Da bi Gospod spremenil njegovo razmišljanje, je izgovoril Bhagavad-gito, in na koncu se je Ardžuna res odločil, da se bo po Gospodovem navodilu bojeval, rekoč: karisye vacanam tava — »Ravnal bom, kakor si mi zapovedal.«

Ljudje v tem svetu se ne bi smeli prepirati kot mačke in psi. Z inteligenco bi morali doumeti pomembnost človeškega življenja in se odreči živalskemu vedenju. Vsak človek bi moral poznati cilj življenja. K temu cilju nas usmerjajo vsi vedski spisi in bistvo njihovih nauk je podano v Bhagavad-giti. Vede so namenjene ljudem, ne pa živalim. Če žival ubija druge živali, ni grešna, človek, ki ubija živali za zadovoljstvo neobvladanega jezika, pa je odgovoren za svoja dejanja, saj krši zakone narave. V Bhagavad-giti je pojasnjeno, da obstajajo tri vrste delovanja, ki odgovarjajo trem gunam materialne narave: vrlini, strasti in nevednosti. Na te tri skupine lahko razdelimo tudi hrano. Bhagavad-gita vse to jasno razlaga, in če se držimo njenih napotkov, bo postalo naše življenje v vseh pogledih čisto, zato bomo nazadnje dosegli cilj, ki je onkraj materialnega sveta (yad gatva na nivartante tad dhama para-mam mama).

Ta cilj je večno, duhovno nebo in se imenuje sanatana. V materialnem svetu je vse minljivo. Vse nastane, nekaj časa obstaja, ustvari nekaj stranskih proizvodov, potem pa postopoma izgine. To je zakon materialnega sveta in velja tako za materialno telo kot za sadež ali pa kar koli drugega. Onkraj začasnega materialnega sveta pa je še en svet, o katerem ne vemo ničesar. Ta svet je drugačne narave, saj je večni, sanatana. Dživa je prav tako sanatana in v enajstem poglavju je tako opisan tudi Gospod. Živa bitja imamo z Gospodom zaupen odnos, in ker smo Mu po naravi enaka — duhovno nebo, Vsevišnji Gospod in živa bitja smo vsi sanatana — je cilj Bhagavad-gite predvsem, da nas znova zaposli z našo večno dejavnostjo, sanatana-dharmo. Zdaj se ukvarjamo z različnimi začasnimi dejavnostmi, če pa se jim odpovemo in začnemo delovati po navodilih Vsevišnjega Gospoda, bo postalo naše delovanje in s tem tudi naše življenje čisto.

Vsevišnji Gospod, Njegovo transcendentalno prebivališče in živa bitja so sanatana. Ko živo bitje vstopi v večno prebivališče Vsevišnjega Gospoda in se tam družijo z Gospodom, je njegovo življenje popolno. Gospod je zelo ljubezniv do živih bitij, saj so Njegovi sinovi. V Bhagavad-giti pravi, da je oče vseh živih bitij (sarva-yonisu ... aham bija-pradah pita). Čeprav imajo živa bitja glede na svojo karmo različna telesa, Gospod pravi, da je oče vsakega od njih. Zato pride iz Svojega prebivališča ter reši padle, pogojene duše in jih povabi nazaj v večno nebo. Tam večna živa bitja znova zaživijo v svojem večnem položaju in se večno družijo z Gospodom. Gospod se pojavi osebno, v obliki različnih inkarnacij, ali pa pošlje Svoje zaupne služabnike, ki pridejo bodisi kot Njegovi sinovi ali družabniki ali pa kot ačarje.

Sanatana-dharma torej ni sektaška religija, temveč večno opravilo večnih živih bitij, ki izvira iz njihovega odnosa do večnega Vsevišnjega Gospoda. Sanatana-dharma je, kot že rečeno, večna dejavnost živega bitja. Šripada Ramanudžačarja je opredelil besedo sanatana kot »tisto, kar nima ne začetka ne konca«. Na podlagi njegove avtoritativne izjave bi morali biti prepričani, da sanatana-dharma nima ne začetka ne konca.

Beseda »religija« se nekoliko razlikuje od besede sanatana-dharma. »Religija« pomeni vero, ampak vero lahko spremenimo. Človek, ki izpoveduje določeno vero, lahko to vero opusti in sprejme drugo, sanatana-dharma pa ni mogoče spremeniti. Večnega živega bitja ni mogoče ločiti od njegovega večnega opravila, kakor vodi ni mogoče odvzeti tekočnosti, ognju pa ne toplote. Sanatana-dharma in živo bitje sta večno nerazdružljiva. Na podlagi avtoritativne izjave Šripada Ramanudžačarja zato ne bi smeli dvomiti, da je sanatana-dharma brez začetka in konca. Kar nima ne začetka ne konca, ne more biti sektaška, saj je neomejena. Pripadniki sektaških religij bodo mislili, da je tudi sanatana-dharma sektaška, toda če dobro razmislimo in jo proučimo v luči sodobne znanosti, bomo uvideli, da je sanatana-dharma naravno opravilo vseh ljudi sveta in celo vseh živih bitij v vesolju.

Religije, ki niso sanatana, imajo začetek nekje v zgodovini človeštva, sanatana-dharma pa je brez začetka, saj večno spremlja živa bitja. Bhagavad-gita in drugi verodostojni sveti spisi (šastre) pravijo, da se živo bitje nikoli ne rodi in nikoli ne umre. Večno je in neuničljivo ter obstaja tudi po smrti minljivega materialnega telesa. Da bi bolje razumeli, kaj je sanatana-dharma ali večna religija, si pogloblje pogledajmo koren te sanskrske besede. Dharma je nespremenljiva lastnost določene stvari. Vemo na primer, da ogenj oddaja toploto in svetlobo. Brez njiju ne bi bil več ogenj. Ugotoviti pa bi morali tudi, katera je bistvena značilnost živega bitja, kaj je tisto, kar nenehno spremlja živo bitje. Ta stalni spremljevalec je njegova večna lastnost in ta večna lastnost je njegova večna religija.

Ko je Sanatana Gosvami vprašal Šri Čajtanjo Mahaprabhuja, kaj je svarupa živega bitja, mu je Gospod odvrnil, da je svarupa ali naravno opravilo živega bitja služenje Vsevišnji Božanski Osebnosti. Če dobro razmislimo o tej trditvi Gospoda Čajtanje, bomo zlahka uvideli, da vsako živo bitje neprenehoma služi kakemu drugemu živemu bitju. To počne na različne načine in tako uživa življenje. Živali služijo ljudem tako kot služabniki gospodarju. A služi gospodarju B, B služi gospodarju C, C služi gospodarju D in tako dalje. Prijatelj na primer služi prijatelju, mati sinu, žena možu, mož ženi itd. Če s tega stališča proučimo vsa živa bitja, bomo ugotovili, da ni med njimi niti enega, ki ne bi služilo. Politik predstavi javnosti svoj predvolilni program, da bi ljudi prepričal o svoji zmožnosti, da jim služi. Volivci mu zato dajo svoje glasove in upajo, da bo koristno služil družbi. Lastnik trgovine služi kupcu, delavec pa lastniku podjetja. Ta služi svoji družini in družina služi narodu. Vidimo lahko torej, da ni živega bitja, ki ne bi služilo drugim, zato lahko z gotovostjo zaključimo, da je služenje neločljivi spremljevalec živega bitja in njegova večna religija.

Pa vendar ljudje glede na čas in okoliščine izpovedujejo določeno vero in se imajo za hindujce,

muslimane, kristjane, budiste ali pa pripadnike katere druge religije. Take religije niso sanatana-dharma. Hindujec lahko zamenja vero in postane musliman, musliman lahko postane hindujec, kristjan lahko prav tako prestopi v drugo vero itn. V nobenih okoliščinah pa sprememba vere ne spremeni dejstva, da je večno opravilo živega bitja služenje drugim. Hindujec, musliman in kristjan zmeraj komu služijo. Izpovedovati določeno vero zato ne pomeni opravljati sanatana-dharma. Sanatana-dharma je služenje.

Odnos živega bitja z Vsevišnjim Gospodom temelji na služenju. Vsevišnji Gospod je vrhovni uživalec, živa bitja pa smo Njegovi služabniki. Ustvarjeni smo za Njegovo uživanje, in če se prepustimo večnemu uživanju z Njim, bomo srečni. Sicer ne moremo pričakovati sreče. Neodvisno od Gospoda ne moremo biti srečni, kakor noben del telesa ne more biti zadovoljen, če ne dela za želodec. Živo bitje je lahko srečno le, če s transcendentalno ljubeznijo služi Vsevišnjemu Gospodu.

Bhagavad-gita ne odobrava čaščenja polbogov in služenja tem. V dvajsetem verzu sedmega poglavja Krišna pravi:

kamais tais tair hrta-jnanah prapadyante 'nya-devatah
tam tam niyamam asthaya prakrtya niyatah svaya

»Tisti, katerih inteligenco so odnesle materialne želje, se predajo polbogovom in jih skladno s svojo naravo častijo po ustreznih pravilih.« Tu je naravnost rečeno, da ljudje, ki so žrtve poželenja, častijo polbogove in ne Vsevišnjega Gospoda, Krišne. Krišna ni sektaško ime Boga. »Krišna« pomeni najvišje zadovoljstvo in sveti spisi potrjujejo, da je Vsevišnji Gospod vir oziroma zakladnica vsega zadovoljstva. Vsakdo hrepeni po zadovoljstvu. Ananda-mayo 'bhyasat (Vedanta-sutra 1.1.12). Živa bitja so povsem zavestna, kakor je zavesten Gospod, in si želijo sreče. Gospod je zmeraj srečen, in če se živa bitja družijo z Njim in Mu služijo, tudi sama postanejo srečna.

Gospod pride v ta smrtni svet, da bi v Vrindavani razodel Svoje zabave, ki so polne sreče. Krišnove zabave s pastirčki, dekleti, kravami in drugimi prebivalci Vrindavane, so bile prežete s srečo. V Vrindavani so vsi živeli samo za Krišno. Ker je Gospod Krišna ljudem želel pokazati, da jim ni treba častiti polbogov, je celo odvrnil Svojega očeta, Nando Maharadžo, od čaščenja polboga Indre. Dovolj je, če častimo Vsevišnjega Gospoda, kajti končni cilj življenja je vrniti se v Njegovo prebivališče.

Prebivališče Gospoda Šri Krišne je opisano v šestem verzu petnajstega poglavja Bhagavad-gite:

na tad bhasayate suryo na sasanko na pavakah
yad gatva na nivartante tad dhama paramam mama

»Mojega najvišjega prebivališča ne razsvetljuje ne sonce, ne mesec, ne ogenj, ne elektrika. Tisti, ki ga dosežejo, se nikoli ne vrnejo v materialni svet.«

Ta verz opisuje večno nebo. Naše zdajšnje pojmovanje neba je materialno. Povezujemo ga s soncem, mesecem, zvezdami itn., v večnem nebu pa sonce, mesec, elektrika in ogenj niso potrebni, kajti duhovno nebo ožarja brahmadžjoti, sijaj, ki se širi iz Vsevišnjega Gospoda. Dandanes ljudje z veliko težavo poskušajo izvedeti kaj več o drugih planetih, znanje o prebivališču Vsevišnjega Gospoda pa si lahko pridobimo brez težav. To prebivališče, ki se imenuje Goloka, je čudovito opisano v Brahma-samhiti (5.37): goloka eva nivasaty akhilatma bhutah. Gospod je večno v tem prebivališču, pa vendar Ga lahko dosežemo tudi iz tega sveta. Da bi nam to omogočil, pride v Svoji pravi podobi, sač-čid-ananda-vigrahi, tako da si ne bi zgolj predstavljali, kakšen je videti. Da si Ga ne bi po svoje zamišljali, Gospod sestopi tak, kakršen je, kot Šjamasundara. Žal pa Ga neumneži omalovažujejo, ker pride kot eden izmed nas in se vede kakor navadno človeško bitje. To seveda ni

razlog, da bi Ga imeli za sebi enakega. Gospod je vsemogočen, zato se nam pokaže v Svoji pravi podobi in nam razodene zabave, ki so povsem enake zabavam v Njegovem prebivališču.

V bleščeči svetlobi duhovnega neba lebdi nešteto planetov. Brahmadžjoti se širi z najvišjega planeta, Krišnaloke, v njegovi svetlobi pa počivajo planeti, ki so ananda-maja oziroma čin-maja (nematerialni). Gospod pravi: na tad bhasayate suryo na sasanko na pavakah / yad gatva na nivartante tad dhama paramam mama. Tistemu, ki pride v duhovno nebo, se ni treba vrniti v materialni svet. V materialnem svetu se bomo srečali s štirimi življenjskimi nadlogami — rojstvom, smrtjo, boleznijo in starostjo — celo na najvišjem planetu (Brahmaloki), da o Mesecu niti ne govorimo. Tem štirim spremljevalcem materialnega življenja se ne moremo izogniti na nobenem planetu materialnega stvarstva.

Živa bitja potujemo z enega planeta na drugega, vendar željenih planetov ne moremo doseči z mehaničnimi sredstvi. Kdor bi rad odšel na kakšen drug planet, se mora držati ustrezne metode. Bhagavad-gita govori tudi o tem: yanti deva-vrata devan pitrn yanti pitr-vratah. Za medplanetna potovanja ne potrebujemo mehaničnih vozil. Gita nas uči: yanti deva-vrata devan. Mesec, Sonce in drugi višji planeti se imenujejo Svargaloka. Obstajajo tri skupine planetov: višji, srednji in nižji planetni sistem. Zemlja spada v srednji planetni sistem. Bhagavad-gita opisuje preprosto metodo, s pomočjo katere lahko dosežemo višji planetni sistem (Devaloko): yanti deva-vrata devan. Potrebno je le, da častimo polboga, ki vlada planetu, na katerega želimo oditi, in tako lahko dosežemo Mesec, Sonce in vsak drug višji planet.

Vendar pa nam Bhagavad-gita odsvetuje potovanje na kateri koli planet materialnega sveta, kajti tudi če bi nas kakšen mehanični izum ponesel na Brahmaloکو, najvišji planet v materialnem vesolju (kar bi trajalo okrog 40 000 let, in le kdo bo živel tako dolgo?), bi se tam prav tako srečali z materialnim trpljenjem v obliki rojstva, smrti, boleznij in starosti. Tistega, ki pride na najvišjega od vseh planetov, na Krišnaloko, ali kateri koli drug planet duhovnega neba, pa ne doleti materialno trpljenje. Najvišji med planeti duhovnega neba se imenuje Goloka Vrindavana in je izvorni planet v prebivališču prvobitne Božanske Osebnosti, Šri Krišne. Vse to lahko preberemo v Bhagavad-giti, ki nam kaže pot iz materialnega sveta in nas uči, kako lahko zaživimo blaženo življenje v duhovnem svetu.

Resnična podoba materialnega sveta je orisana v petnajstem poglavju Bhagavad-gite. Gospod tam pravi:

urdhva-mulam adhah-sakham asvattham prahur avyayam
chandamsi yasya parnani yas tam veda sa veda-vit

Ta verz primerja materialni svet z drevesom, ki ima korenine zgoraj, veje pa spodaj. Drevo s koreninami zgoraj lahko vidimo z rečnega ali jezerskega brega, kajti drevo se na vodni gladini zrcali obrnjeno narobe. Veje se razraščajo navzdol, korenine pa navzgor. Materialni svet ni nič drugega kot odsev duhovnega sveta in je zato zgolj senca stvarnosti. Senca ni stvarna, vendar lahko iz nje sklepamo, da stvarnost obstaja. V puščavi ni vode, toda fatamorgana nam daje vedeti, da voda obstaja. V materialnem svetu ni vode, ni sreče. Prava voda oziroma dejanska sreča je v duhovnem svetu. Gospod govori tudi o tem, kako doseči duhovni svet (Bg. 15.5):

nirmana-moha jita-sanga-dosa
adhyatma-nitya vinivrtta-kamah
dvandvair vimuktah sukha-duhkha-samjnair
gacchanty amudhah padam avyayam tat

To večno kraljestvo (padam avjajam) lahko dosežejo tisti, ki so nirmana-moha. Kaj to pomeni?

Ljudje si radi nadevajo različna poimenovanja. Nekdo si želi biti »profesor«, nekdo »doktor«, nekdo »predsednik«, kdo drug »bogataš« ali »kralj« itd. Vse dokler smo navezani na te nazive, bomo ostali navezani na telo, kajti to so poimenovanja materialnega telesa. Toda mi se razlikujemo od svojih teles, in ko to spoznamo, stopimo na prvo stopnico duhovnega spoznavanja. Naslednji pogoj je, da se rešimo vpliva treh gun materialne narave, kar lahko dosežemo s služenjem Gospodu. Če se ne navežemo na služenje Gospodu, se ne moremo znebiti navezanosti na gune materialne narave. Naša navezanost in želje po nazivih se porajajo iz poželenja, iz težnje po gospodovanju materialni naravi. Dokler se ne odpovemo tej težnji po gospodovanju, se ne moremo vrniti v kraljestvo Vsevišnjega, v sanatana-dhama. To večno kraljestvo, ki ni nikoli uničeno, lahko dosežejo tisti, ki se ne pustijo zapeljati čarom navideznega, materialnega uživanja in z vsem srcem služijo Vsevišnjemu Gospodu. Taki ljudje zlahka dosežejo najvišje prebivališče.

Gita (8.21) pravi:

avyakto 'ksara ity uktas tam ahuh paramam gatim
yam prapya na nivartante tad dhama paramam mama

Avjakta pomeni nepojavno. Naši čutni zaznavi ni dostopen niti ves materialni svet. Naši čuti so tako pomanjkljivi, da ne moremo videti vseh zvezd in planetov v materialnem vesolju. Seveda pa so vsi planeti opisani v vedski književnosti in tem opisom lahko verjamemo ali pa ne. Vedski spisi, predvsem Šrimad-Bhagavatam, opisujejo vse pomembnejše planete, o duhovnem nebu, ki je onstran materialnega sveta, pa pravijo, da je avjakta, nepojavno. Človek bi moral razviti gorečo željo po tem najvišjem kraljestvu, kajti tistemu, ki ga doseže, se ni treba vrniti v materialni svet.

O tem, kako doseči prebivališče Vsevišnjega Gospoda, govori tudi osmo poglavje:

anta-kale ca mam eva smaran muktva kalevaram
yah prayati sa mad-bhavam yati nasty atra samsayah

»Kdor se ob koncu življenja, ko zapusti telo, spominja samo Mene, postane po naravi v trenutku enak Meni. O tem ni nobenega dvoma.« (Bg. 8.5) Kdor ob smrti misli na Krišno, po smrti odide k Njemu. Zmeraj bi se morali spominjati Krišne, in če Ga imamo v mislih tudi v trenutku, ko zapustimo telo, bomo zagotovo odšli v duhovno kraljestvo. Mad-bhavam se nanaša na duhovno naravo Vrhovnega Bitja. Vrhovno Bitje je sač-čid-ananda-vigraha, kar pomeni, da je Njegovo telo večno, polno vednosti in blaženosti. Naše zdajšnje telo ni sač-čid-ananda. Ni sat (večno), temveč asat (minljivo). Prav tako ni čit, polno znanja, temveč je polno nevednosti. Ljudje ne vemo ničesar o duhovnem kraljestvu in celo naše znanje o materialnem svetu je nepopolno, saj nam je toliko stvari v njem neznanih. Materialno telo je tudi nirananda — namesto da bi bilo polno blaženosti, je izvor nenehnega trpljenja. Naše zdajšnje telo je vzrok vsega trpljenja, ki ga doživljamo v materialnem svetu, ampak če to telo zapustimo v mislih na Krišno, Vsevišnjo Božansko Osebnost, bomo takoj dobili telo, ki bo sač-čid-ananda.

Menjanje teles v materialnem svetu poteka po določenih zakonitostih. Živo bitje umre, ko je določeno, kakšno telo bo dobilo v naslednjem življenju. O tem ne odloča samo, temveč višja živa bitja. Glede na to, kako delujemo v tem življenju, se po smrti bodisi dvignemo v višje življenjske vrste ali pa potonemo med nižje. Zdajšnje življenje je osnova za naslednje. Če se v tem življenju usposobimo za bivanje v Božjem kraljestvu, bomo po smrti materialnega telesa zagotovo dobili duhovno telo, kakršno je Gospodovo.

Kot že rečeno, obstaja več vrst transcendentalistov: brahma-vadiji, paramatma-vadiji in bhakte. Omenili smo že tudi, da je v brahmadžotiju (duhovnem nebu) nešteto duhovnih planetov. Njihovo število daleč presega število planetov materialnega sveta. Materialni svet obsega približno eno četrtno celotnega stvarstva (ekamsena sthito džagat). V njem je na milijone vesolj z milijardami

planetov, sonc, zvezd in mesecev. Pa vendar je materialni svet zgolj delec celotnega stvarstva. Večino stvarstva zavzema duhovni svet. Kdor želi postati eno z Vrhovnim Brahmanom, doseže brahmadžjoti, sijaj Vsevišnjega Gospoda, in tako pride v duhovno nebo. Bhakta, ki bi se rad družil z Vsevišnjim Gospodom, pa odide na enega od nešteti planetov Vajkunthe in se tam družil z eno od popolnih emanacij Vsevišnjega Gospoda, z enim od štirirokih Narajan, ki imajo različna imena (Pradjumna, Anirudha, Govinda itd.). Transcendentalisti se zato na koncu življenja osredotočijo ali na brahmadžjoti ali na Paramatmo ali pa na Vsevišnjo Božansko Osebnost, Šri Krišno. Po smrti v vsakem primeru vstopijo v duhovno nebo, vendar le bhakte, ki so v neposrednem stiku z Vsevišnjim Gospodom, dosežejo planete Vajkunthe oziroma planet Goloko Vrindavano. Gospod dodaja, da o tem ni nobenega dvoma, zato bi morali Njegovim besedam brezpogojno verjeti. Tistega, kar se ne sklada z našimi predstavami, ne bi smeli zavreči. Gospodove besede bi morali sprejeti, kakor jih je sprejel Ardžuna: »Verjamem vse, kar si mi povedal.« Ker Gospod pravi, da vsakdo, kdor ob smrti misli Nanj (bodisi na Brahman bodisi na Paramatmo ali pa na Vsevišnjo Božansko Osebnost), zagotovo vstopi v duhovno nebo, je to nedvomno res. Ni razloga, da tej trditvi ne bi verjeli.

V Bhagavad-giti (8.6) najdemo tudi splošno pravilo glede cilja, ki ga živo bitje doseže po smrti. Po tem pravilu lahko vstopimo v duhovno kraljestvo, če se ob smrti spominjamo Vsevišnjega:

yam yam vapi smaran bhavam tyajaty ante kalevaram
tam tam evaiti kaunteya sada tad-bhava-bhavitah

»Katero koli stanje bivanja ima človek v mislih, ko zapusti telo, o Kuntijin sin, to stanje nedvomno doseže.« Ob tem moramo najprej razumeti, da je materialna narava pojavnost oblika ene od energij Vsevišnjega Gospoda. Opis Gospodovih energij najdemo v Višnu Purani (6.7.61):

visnu-saktih para prokta ksetra-jnakhya tatha para
avidya-karma-samjnanya trtiya saktir isyate

Vsevišnji Gospod ima nešteto raznolikih energij, ki so živim bitjem nedoumljive. Kljub temu pa so veliki modreci, osvobodjene duše, te energije proučili in jih razdelili na tri skupine. Vse energije so višnu-šakti, kar pomeni, da so energije Gospoda Višnuja. Prva energija je para, transcendentalna. Del te energije so tudi živa bitja, o čemer smo že govorili. Preostale energije so materialne in so v guni nevednosti. Po smrti lahko ostanemo v območju nižje energije, v materialnem svetu, ali pa odidemo v duhovni svet. Kot pravi Bhagavad-gita (8.6):

yam yam vapi smaran bhavam tyajaty ante kalevaram
tam tam evaiti kaunteya sada tad-bhava-bhavitah

»Katero koli stanje bivanja ima človek v mislih, ko zapusti telo, o Kuntijin sin, to stanje nedvomno doseže.«

Naše misli se vrtijo okoli materialne ali duhovne energije. Kako jih lahko z materialne energije preusmerimo na duhovno? Misli nam z materialno energijo prežemajo časopisi, revije, romani itd. Namesto da se zatopimo v tako branje, bi se morali osredotočiti na vedsko književnost. Veliki modreci so zato sestavili številne vedske spise, kot so na primer Purane. Purane niso izmišljene zgodbe, temveč zgodovinski zapisi. V Čajtanja-čaritamriti (Madhja 20.122) najdemo naslednji verz:

maya-mugdha jivera nahi svatah krsna-jnana
jivere krpaya kaila krsna veda-purana
(Cc. Madhja 20.122)

Pozabljiva živa bitja, pogojene duše, so pozabila na svoj odnos z Vsevišnjim Gospodom in so zatopljena v misli o materialnih stvareh in dogodkih. Krišna-dvajpajana Vjasa je v želji, da bi preusmeril njihove misli na duhovno stvarnost, napisal številne vedske spise. Najprej je razdelil Vedo na štiri dele, te je potem razložil v Puranah, za preprostejše ljudi pa je napisal Mahabharato, ki vsebuje tudi Bhagavad-gito. Nato je vse vedske spise povzel v Vedanta-sutri, v pomoč bodočim rodovom pa k njej napisal tudi komentar z naslovom Šrimad-Bhagavatam. Tako kot materialisti nenehno prebirajo časopise, revije in najrazličnejše posvetne knjige, bi morali mi zmeraj preučevati spise, ki nam jih je zapustil Vjasadeva. To nam bo omogočilo, da se ob smrti spomnimo Vsevišnjega Gospoda. Gospod nam priporoča samo to pot in nam zagotavlja, da nas na koncu čaka uspeh: »O tem ni nobenega dvoma.«

tasmat sarvesu kalesu mam anusmara yudhya ca
mayy arpita-mano-buddhir mam evaisyasy asamsayah

»Zato, o Ardžuna, zmeraj misli Name v podobi Krišne, istočasno pa se bojuj ter tako opravi svojo dolžnost. Če svoja dejanja posvetiš Meni ter um in inteligenco usmeriš Name, boš brez dvoma prišel k Meni.« (Bg. 8.7)

Krišna ni svetoval Ardžuni, naj zgolj misli Nanj in opusti svojo dolžnost. Gospodovi nasveti niso nikoli nepraktični. Da bi v materialnem svetu lahko vzdrževali svoje telo, moramo delati. Glede na dejavnosti posameznikov se človeška družba deli na štiri družbene stanove: brahmane, kšatrije, vajšje in šudre. Dejavnosti brahman, najinteligentnejšega sloja, se razlikujejo od dejavnosti kšatrij, upraviteljev, trgovci in delavci pa prav tako opravljajo vsak svoje dolžnosti. Delavec, trgovec, upravitelj, poljedelec in tudi pripadnik najvišjega stanu (pisatelj, znanstvenik, teolog ipd.), morajo vsi delati, da bi se lahko vzdrževali. Gospod Krišna zato pravi Ardžuni, naj ne opusti svoje dolžnosti, temveč naj se med njenim opravljanjem spominja Njega (mam anusmara). Če se ne bi poskušal spominjati Krišne zdaj, sredi boja za obstanek, se Ga ne bi mogel spomniti niti ob smrti. To nas uči tudi Gospod Čajtanja, ki pravi: kirtaniyah sada harih — Gospodova sveta imena bi morali peti neprenehoma. Imena Vsevišnjega Gospoda se ne razlikujejo od samega Gospoda. Navodilo Gospoda Krišne, naj zmeraj mislimo Nanj, in navodilo Gospoda Čajtanje, naj nenehno pojemo Krišnova imena, se ne razlikujeta, saj sta Krišna in Njegovo ime identična. Na absolutni ravni ni razlike med imenom in imenovanim. Zato bi morali zmeraj, brez prestanka, peti Gospodova imena in si urediti življenje tako, da ne bomo Gospoda nikoli pozabili.

Kako lahko to storimo? Ačarje nam v odgovor navajajo primer poročene ženske, ki ima ljubimca, oziroma poročenega moškega, ki ima ljubico. Navezanost v takem odnosu je zelo močna. Kdor je tako zaljubljen, ves čas razmišlja o ljubljeni osebi. Žena nenehno razmišlja o srečanju z ljubimcem, tudi med opravljanjem gospodinjskih del. Postane celo bolj vestna gospodinja, da mož ne bi posumil o njeni zvestobi. Podobno bi se morali tudi mi ves čas spominjati najvišjega predmeta ljubezni, Šri Krišne, in hkrati zelo skrbno izvrševati svoje materialne dolžnosti. Za to pa je potrebna močna ljubezen. Če zares ljubimo Vsevišnjega Gospoda, bomo lahko opravljali svojo dolžnost in obenem mislili Nanj. Ampak najprej moramo razviti močno ljubezen do Njega. Ardžuna je na primer nenehno mislil na Gospoda Krišno. Bil je Njegov stalni spremljevalec, obenem pa tudi bojovník. Krišna mu ni svetoval, naj se odpove boju in odide v gozd meditirat. Ko mu je opisal sistem joge, je Ardžuna priznal, da je ta metoda zanj pretežka.

arjuna uvaca
yo 'yam yogas tvaya proktah samyena madhusudana
etasyaham na pasyami cancelatvat sthitim sthiram

»Ardžuna je rekel: O Madhusudana, sistem joge, ki si ga na kratko opisal, se mi zdi nepraktičen in neizvedljiv, kajti um je nemiren in nestanovit.« (Bg. 6.33) Gospod pa pravi:

yoginam api sarvesam mad-gatenantaratmana
sraddhavan bhajate yo mam sa me yuktatamo matah

»Od vseh jogijev je največji tisti, ki ima veliko vero, ki zmeraj misli Name ter Mi služi z ljubeznijo in vdanostjo. Tak jogi je najintimneje povezan z Menoj v jogi. To je Moja sodba.« (Bg. 6.47) Kdor stalno misli na Vsevišnjega Gospoda, je torej hkrati najpopolnejši jogi, najboljši gjani in največji bhakta. Gospod Krišna v nadaljevanju pravi Ardžuni, da se kot kšatrija ne more izogniti boju. Mora se bojevati, hkrati pa naj misli Nanj, kajti tako se Ga bo lahko spomnil tudi ob smrti. Da bi dosegli Krišno, Mu moramo popolnoma predani služiti s transcendentalno ljubeznijo.

Živo bitje pravzaprav ne deluje s telesom, temveč z inteligenco in umom. Če ju osredotoči na Vsevišnjega Gospoda, samodejno tudi čuti služijo Njemu. Na zunaj ostanejo čutne dejavnosti iste, zavest, s katero delujemo, pa je drugačna. Bhagavad-gita nas uči, kako lahko inteligenco in um popolnoma osredotočimo na Gospoda. Taka osredotočenost nam bo odprla vrata v Gospodovo kraljestvo. Če služimo Krišni z umom, Mu bomo samodejno služili tudi s čuti. Doseči popolno osredotočenost na Šri Krišno je velika umetnost in tudi skrivnost Bhagavad-gite.

Sodobni človek si močno prizadeva poleteti na Mesec, ne stori pa ničesar, da bi se tudi duhovno dvignil. Kdor ima pred seboj še petdeset let življenja, bi moral to kratko obdobje posvetiti negovanju spominjanja na Vsevišnjo Božansko Osebnost. To je ena od oblik vdanega služenja.

sravanam kirtanam visnoh smaranam pada-sevanam
arcanam vandanam dasyam sakhyam atma-nivedanam
(Šrimad-Bhagavatam 7.5.23)

Najlažja od teh devetih dejavnosti je šravanam, poslušanje. Če poslušamo Bhagavad-gito, kot jo podaja človek, ki je dosegel samospoznanje, se bomo naučili misliti na Vrhovno Osebnost. To nam bo omogočilo, da se spominjamo Vsevišnjega Gospoda tudi ob koncu življenja, in ko zapustimo telo, bomo zato dobili duhovno telo, v katerem se bomo lahko družili z Gospodom. Gospod nato pravi:

abhyasa-yoga-yuktena cetasa nanya-gamina
paramam purusam divyam yati parthanucintayan

»O Ardžuna, kdor meditira o Meni, Vsevišnji Božanski Osebnosti, in se Me nenehno spominja, ne da bi mislil na kar koli drugega, zagotovo pride k Meni.« (Bg. 8.8)

Krišne se ni težko spominjati, pa vendar se moramo te umetnosti naučiti od tistega, ki jo dobro obvlada. Tad-vijnanartham sa gurum evabhiḡacchet: obrniti bi se morali na človeka, ki je že razvil to sposobnost. Ker um ves čas bega naokrog, ga moramo z vadbo osredotočiti na podobo Vsevišnjega Gospoda, Šri Krišne, ali pa na Njegovo ime. Um je po naravi nemiren in vihra sem ter tja, ob zvoku Krišnovega imena pa se lahko umiri. Zato bi morali meditirati o paramam puruṣam, Vsevišnjem Gospodu v duhovnem kraljestvu, duhovnem nebu, in tako se bomo lahko vrnili k Njemu. Pot do najvišjega duhovnega spoznanja, najvišjega cilja, je opisana v Bhagavad-giti in to znanje je dostopno vsakomur. Nihče ni izvzet. Vsakdo lahko doseže Gospoda Krišno, kajti vsakdo se Ga lahko spominja in posluša o Njem. Gospod v nadaljevanju pravi (Bg. 9.32-33):

mam hi partha vyapasritya ye 'pi syuh papa-yonayah
striyo vaisyas tatha sudras te 'pi yanti param gatim

kim punar brahmanah punya bhakta rajarsayas tatha
anityam asukham lokam imam prapya bhajasva mam

Vsevišnji Gospod pravi, da Ga lahko dosežejo tudi trgovec, padla žena, delavec in celo najnižji med ljudmi. Za to ni potrebna visoko razvita inteligenca. H Gospodu v duhovno nebo lahko namreč odide vsakdo, kdor se drži načel bhakti joge in sprejme Vsevišnjega Gospoda za summum bonum, najvišji življenjski cilj. Kdor se ravna po načelih iz Bhagavad-gite, lahko doseže popolnost in za vselej reši vse življenjske težave. To je smisel nauka Bhagavad-gite.

Zaključimo lahko torej, da je Bhagavad-gita transcendentalno delo, ki bi ga morali brati z veliko pozornostjo. Gita-sastram idam punyam yah pathet prayatah puman: kdor se drži navodil Bhagavad-gite, se lahko povsem reši trpljenja in tesnobe. Bhaya-sokadi-varjitah. V tem življenju se osvobodi vseh strahov, njegovo naslednje življenje pa bo duhovno.

(Gita-mahatmja 1)

Branje Bhagavad-gite ima še en ugoden učinek:

gitadhyayana-silasya pranayama-parasya ca
naiva santi hi papani purva-janma-krtani ca

»Tistega, ki zelo resno in iskreno bere Bhagavad-gito, Gospod milostno zaščiti pred posledicami njegovih preteklih grehov.« (Gita-mahatmja 2) V zadnjem poglavju Bhagavad-gite (18.66) Gospod zelo jasno pravi:

sarva-dharman parityajya mam ekam saranam vraja
aham tvam sarva-papebhyo moksaisyami ma sucah

»Opusti vse vrste religije in se samo predaj Meni. Odrešil te bom posledic vseh grehov. Ne boj se.« Gospod torej prevzame odgovornost za tistega, ki se Mu preda, in ga varuje pred posledicami vseh njegovih grehov.

maline mocanam pumsam jala-snanam dine dine
sakrd gitamrta-snanam samsara-mala-nasanam

»Če se vsak dan okopamo, se očistimo umazanije, če pa se vsaj enkrat okopamo v vodah Bhagavad-gite, ki so kakor sveta voda reke Ganges, bo z nas odplaknjena vsa nečistoča materialnega življenja.« (Gita-mahatmja 3)

gita su-gita kartavya kim anyaih sastra-vistaraih
ya svayam padmanabhasya mukha-padmad vinihsrta

Ker je Bhagavad-gito izgovoril sam Vsevišnji Gospod, nam ni treba brati nobenega drugega vedskega spisa. Dovolj je, da vsak dan pozorno poslušamo in beremo Bhagavad-gito. V današnji dobi so ljudje tako zaposleni z materialnimi opravili, da ne bi zmogli prebrati vseh vedskih spisov. Vendar to tudi ni potrebno. Sama Bhagavad-gita zadostuje, saj vsebuje bistvo vseh vedskih spisov, poleg tega pa jo je izgovoril sam Vsevišnji Gospod. (Gita-mahatmja 4) O Bhagavad-giti je rečeno tudi:

bharatamrta-sarvasvam visnu-vaktrad vinihsrtam
gita-gangodakam pitva punar janma na vidyate

»Kdor pije vodo reke Ganges, doseže odrešenje. Kaj potem reči o tistem, ki pije nektar Bhagavad-gite? Bhagavad-gita je zgoščeni nektar Mahabharate, izgovoril pa jo je sam Gospod Krišna, izvorni Višnu.« (Gita-mahatmja 5) Bhagavad-gita izvira iz ust Vsevišnjega Gospoda, reka Ganges pa iz Njegovih lotosovih stopal. Med Gospodovimi usti in Njegovimi stopali seveda ni razlike, pa vendar

lahko na podlagi nepristranske primerjave zaključimo, da je Bhagavad-gita celo pomembnejša od reke Ganges.

sarvopanisado gavo dogdha gopala-nandanah
partho vatsah su-dhir bhokta dugdham gitamrtam mahat

»Gitopanišada, Bhagavad-gita, je bistvo vseh Upanišad in je kakor krava, Gospod Krišna pa je spreten pastirček, ki to kravo molze. Ardžuna je kakor tele, izvrstno mleko Bhagavad-gite pa je namenjeno velikim modrecem in čistim bhaktam.« (Gita-mahatmja 6)

ekam sastram devaki-putra-gitam eko devo devaki-putra eva
eko mantras tasya namani yani karmapy ekam tasya devasya seva

Dandanes si ljudje zelo želijo imeti en sam sveti spis, enega Boga, eno religijo in eno opravilo. Zato — ekam sastram devaki-putra-gitam: naj bo en sam sveti spis, skupen za vse ljudi sveta — Bhagavad-gita. Eko devo devaki-putra eva: naj bo en sam Bog za ves svet — Šri Krišna. Eko mantras tasya namani yani: naj bo le ena hvalnica, ena mantra, ena molitev — petje Njegovega imena: Hare Krišna, Hare Krišna, Krišna Krišna, Hare Hare / Hare Rama, Hare Rama, Rama Rama, Hare Hare. Karmapy ekam tasya devasya seva: in naj bo eno samo opravilo — služenje Vsevišnji Božanski Osebnosti. (Gita-mahatmja 7)

NASLEDSTVO DUHOVNIH UČITELJEV

Evam parampara-praptam imam rajarsayo viduh. (Bhagavad-gita 4.2) Bhagavad-gita, kakršna je prihaja k nam po tem nasledstvu duhovnih učiteljev:

1. Krišna
2. Brahma
3. Narada
4. Vjasa
5. Madhva
6. Padmanabha
7. Nrihari
8. Madhava
9. Akšobhja
10. Džaja Tirtha
11. Gjanasindhu
12. Dajanidhi
13. Vidjanidhi
14. Radžendra
15. Džajadharna
16. Purušotama
17. Brahmanja Tirtha
18. Vjasa Tirtha
19. Lakšmipati
20. Madhavendra Puri
21. Išvara Puri, (Niťjananda, Advajta)
22. Gospod Čajtanja
23. Rupa, (Svarupa, Sanatana)
24. Raghunatha, Dživa
25. Krišnadasa
26. Narotama
27. Višvanatha

28. (Baladeva), Džaganatha
29. Bhaktivinoda
30. Gaurakišora
31. Bhaktisidhanta Sarasvati
32. A. C. Bhaktivedanta Svami Prabhupada